

Shia 2010

Shia är handikapprörelsens paraplyorganisation för internationellt utvecklingsarbete. Tillsammans bedriver vi projekt och program i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Målet är att stärka de lokala systerorganisationernas möjligheter att bedriva ett effektivt förändringsarbete för sina målgruppers rättigheter.

INNEHÅLL

4. PROGRAMMENS FRAMVÄXT

6. BOLIVIA

Fler funktionsnedsättningar synliggjordes 2010 i Bolivias lagstiftning

8. NICARAGUA

Förbättrad administration och starkare organisationer i Nicaragua

10. NEPAL

Positiva förändringar i Nepal 2010

12. SRI LANKA

Långvarigt samarbete ledde till nya, gemensamma mål i Sri Lanka

14. RWANDA

Shias samarbete i Rwanda utvecklades från ett projekt till ett helt program

15. TANZANIA

Ökat samarbete i Tanzania

16. BOSNIEN-HERCEGOVINA

Projekten i Bosnien-Hercegovina har lett till ökad självkänsla och förändrade attityder

17. REGIONALA & GLOBALA PROGRAM

19. KVALITETSSÄKRING

20. AVSLUTADE PROJEKT

22. DIALOG FÖR FÖRÄNDRING OCH ÖKAT ENGAGEMANG

24. SHIA I DEBATTEN 2010

26. SÅ GICK INSAMLINGEN

28. ÖKAD KOMPETENS

Viktiga begrepp under året

MSC - Most Significant Change

är den Mest Signifikativa förändringen som man kan se inom ett område under en given tidsperiod. Område och tidsperiod definierar man själv. Det kan vara inom ett målområde eller inom ett tema, men också helt fritt. Metoden passar särskilt bra för att mäta det som inte är planerat.

LFA - Logical Framework approach

är ett planeringsinstrument som använts inom biståndsvärden i nästan 20 år. Det är en planeringsprocess som stegvis leder fram till en projektansökan. De första stegen är analyser kring omvärld, organisation, intressenter och problem. Här stannar man och gör ett problemträd med orsaker som rötter och effekter som grenar. Sedan vänder man på trädet för att få ett lösningsträd med projektmål, delmål (orsakerna) och övergripande mål (effekter). Därefter arbetar man fram indikatorer, aktiviteter och budget samt gör riskanalys och antaganden.

FÖRORD

Det svenska folkrörelsebiståndet genomgår en omfattande förändring. Den borgerliga biståndspolitikerna innebär en kraftig betoning av att en större del av biståndspengarna ska överföras till samarbetsländerna och åstadkomma långvarigt, hållbara, kraftfulla resultat. Inriktningen av biståndet har därför i högre grad styrts till resursstarka professionella insamlingskapabla organisationer. Denna förskjutning har inneburit svårigheter för små folkrörelse-baserade gräsrotsorganisationer som Shia att behålla sin ställning som aktör.

Trots återkommande varningssignaler under den senaste ramperioden var det först 2010 som det stod helt klart för Shia att vi behöver genomgå stora förändringar för att vi ska kunna fortsätta att vara den viktiga aktör inom biståndspolitikerna som vi har varit i trettio år. Förändringen innebär att Shia under 2010 utvecklade vår verksamhet mot ett tydligare fokus på lokalt ägarskap av projekten och ett tydligare fokus på resultat. Det innebar också att Shia under 2010 blev mer kostnadseffektiva och att organisationen anpassats för att successivt bättre kunna kvalitetssäkra verksamheten i alla led.

Rent arbetsmässigt var 2010 ett av de mest utmanande åren någonsin för organisationen. Vid sidan av den årligt återkommande verksamhetsplaneringen, verksamhetsberättelsen och årsredovisningen så innehöll året även ett flertal andra tunga processer. Bland dessa fanns givetvis ramansökan för åren 2011-2013, men också vår omfattande resultatrapportering för åren 2007-2009. Sida genomförde en systemrevision av Shia och vi deltog i anbudslämning för att få arrangera International Training Program (ITP) om mänskliga rättigheter och människor med funktionsnedsättning. Det var också stora förändringar på Shias kansli. Shias tidigare kanslichef Katarina Bergwall lämnade Shia och hela Shias kansli

genomgick en omorganisering med omfattande personalreduceringar på Sverigekontoret. Slutligen initierade Sida en stickprovskontroll av avtalsefterlevnad hos ett par av våra samarbetsorganisationer i Tanzania. Det har varit ett påfrestande arbete som har lett till viktiga lärdomar och erfarenheter samt en organisation som är bättre rustad för framtiden. En viktig del i förändringen är det förtydligade uppdrag som våra lokalt anställda landssamordnare ges i det framtida arbetet.

Den ramansökan som lämnades till Sida i oktober innefattar program- och projektverksamhet i sammanhållna program i Shias sju samarbetsländer; Nepal, Sri Lanka, Rwanda, Tanzania, Bolivia, Nicaragua och Bosnien-Hercegovina samt i fyra regionala och globala program. Det innebär att 2010 blev det sista året för de projekt som bedrivits utanför dessa länder. Att avsluta många års partnerskaps samarbete, med ofta tillhörande personliga relationer, är givetvis komplicerat på många sätt. Vår fasta övertygelse är att stödet från Shia och medlemsorganisationerna i många fall varit oerhört viktigt för samarbetsorganisationerna och har gett dem möjlighet till ett fortsatt aktivt arbete för att stärka de mänskliga rättigheterna för sina medlemmar i de länder vi samarbetar med. Vi är också övertygade om att vi, genom den koncentration av verksamheten som genomförts, kommer att kunna bidra till att den samlade funktionshinderrörelsen får ännu större genomslag i sitt arbete och mer tydliga resultat i de länder vi framledes kommer att samarbeta i.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är grunden för Shias arbete och ett konkret verktyg i programarbetet i våra samarbetsländer. Under 2010 ratificerade både Bosnien-Hercegovina, Nepal och EU konventionen med tillhörande protokoll och Nicaragua som tidigare ratificerat konventionen ratificerade även protokollet. Av våra programländer återstår nu endast Sri Lanka som ännu inte har ratificerat konventionen.

Shias styrelse har under året arbetat internt för en tydligare dialog med medlemsorganisationerna i syfte att öka det internationella engagemanget. Vi har också genom ett utåtriktat arbete sökt samverkan och samarbete med andra biståndsaktörer och nätverk, i syfte att stärka vår ställning som förmedlare av kunskaper om vikten av inkludering av människor med funktionsnedsättning i allt utvecklingsarbete.

Shias effektmål 2010

Målområde verksamheten

- Synliga resultat i utvecklingssamarbetet

Målområde medlemmar

- Ökat engagemang
- Ökat politiskt inflytande

Målområde resurser

- Minskad ekonomisk sårbarhet
- Ökad kompetens

Synliga resultat och lärdomar i utvecklingsarbetet

- Tydligare ägarskap hos organisationerna i våra samarbetsländer.
- Bättre kvalitet på projekt- och programansökningar.
- Tydligare koppling mellan problem och strategier för förändring.
- Nya lagförslag och lagar som avspeglar samarbetsorganisationernas mål och visioner
- Förbättrad administration och starkare organisationer
- Nya och fördjupade samarbeten och nätverk
- Teckenspråket officiellt språk i Sri Lanka
- Ökad självkänsla hos organisationernas medlemmar och förändrade attityder i samhället
- Strategiska planer för kommunikation, lobby- och påverkansarbete
- Förbättrade system för avtalsefterlevnad, kontroll och uppföljning

Programmets framväxt

En viktig del av verksamheten 2010 handlade om att planera nästkommande projektperiod 2011-2013. Det var en grundlig planeringsprocess där såväl Shias medlemsorganisationer som samarbetsorganisationer, Shias styrelse, kansli och landsamordnare var aktivt involverade.

Programkonferenser i programländerna

Det stora planeringsarbetet genomfördes i våra samarbetsländer där de lokala organisationerna ansvarade för planeringsprocesserna.

I början av 2010 genomförde samsamarbetsorganisationerna i Bosnien-Hercegovina, Rwanda och Tanzania en programkonferens i respektive land. Utifrån planeringsmodellen LFA (Logical Framework Approach) diskuterades innehåll, mål och vilka frågor som var viktigast att prioritera i det gemensamma programmet.

I Bolivia, Nicaragua, Nepal och Sri Lanka genomfördes programkonferenserna i slutet av 2009.

På programkonferenserna deltog både samsamarbetsorganisationer, medlemsorganisationer, representanter från Shias kansli och utvalda strategiska aktörer såsom internationella organisationer och lokala beslutsfattare.

Omvärldsanalyser med integrerade perspektiv

Omvärldsanalyserna, som låg till grund för diskussionerna kring mål och prioriterade frågor, inkluderade Shias fokusfrågor jämställdhet, hiv/aids, miljö och konflikt.

Samarbetsorganisationerna analyserade frågorna i relation till interndemokrati och maktstrukturen i sina egna organisationer. Att till exempel betrakta jämställdhet som en

maktfråga visade sig vara relativt nytt för många samsamarbetsorganisationer, likaså hade flera organisationer låg kunskap och medvetenhet även om de andra perspektiven. Det beslutades därför att flera program skulle innehålla utbildningar kring fokusfrågorna.

Efter den gemensamma programkonferensen genomfördes fler planeringsmöten med endast lokala aktörer och flera organisationer hade också liknande planeringsmöten för sina egna projekt. Därefter bildades arbetsgrupper som arbetade vidare med program- och projektansökningarna som bollades mellan de lokala och de svenska landgrupperna.

En framgång för förankring och ägarskap

Ansvaret för planeringen låg hos samsamarbetsorganisationerna medan medlemsorganisationerna, landsamordnarna och Shias kansli i Stockholm fanns med som stöd i utformandet av innehåll och mål.

De svenska landgrupperna hade rollen som referensgrupp, medan samarbetsorganisationerna drev arbetet lokalt. Det ledde till att det blev ett tydligt lokalt ägarskap både i de gemensamma programmen och i organisationernas egna projekt.

Bedömning av ansökningar

När ansökningarna var klara bedömdes de av programsamordnarna på kansliet i Stockholm. Utav 50 inkomna ansökningar beviljades 48 stycken. Bedömningen gjordes utifrån relevans, hållbarhet, genomförbarhet, kostnadseffektivitet och biståndseffektivitet.

Relevansen bedömdes utifrån omvärldsanalysen som inkluderar en fattigdomsanalys, Shias fokusfrågor och en rättighetsanalys. Genomförbarheten bedömdes utifrån samarbetsorganisationernas kapacitet att driva projekt, utifrån de risker som identifierats och hur dessa planeras att hanteras. Hållbarheten bedömdes

utifrån hur bestående resultaten blir och om det finns förutsättningar för ett bra avslut. Effektiviteten, till sist, bedömdes utifrån om man planerar att göra rätt saker till rätt kostnad. Det vill säga, om den planerade budgeten är rimlig för att nå uppsatta mål och förväntat resultat.

Ramansökan till Sida

I oktober 2010 lämnades ramansökan för perioden 2011-2013 in till Sida. 18 av Shias 30 medlemsorganisationer ansökte om projekt eller projekteringar.

I november fick Shia ett preliminärt besked från Sida om att ansökan skulle beviljas för endast två år, istället för hela ramperioden. Den huvudsakliga motiveringen till detta var att Sida ansåg att Shias system för kvalitetssäkring och kontroll brister och att kostnadseffektiviteten är för låg. Det vill säga att för stor andel av pengarna stannar hos Shias kansli och medlemsorganisationerna i Sverige samt hos landkontoren i

Shias mest aktiva medlemsorganisationer

- SDR, Sveriges Dövas Riksförbund (sökte för 10 projekt)
- SRF, Synskadades Riksförbund, (sökte för 9 projekt)
- FUB, Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (sökte för 8 projekt)
- RSMH, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (sökte för 6 projekt)

programländerna.

När det preliminära beskedet kom skrev Shias medlemsorganisationer ett öppet brev till Sida och träffade också Sida för att diskutera konsekvenserna av ett sådant beslut. Medlemsorganisationernas argument går att läsa på shias webbplats. I slutet av december fick Shia det definitiva beskedet att Shia beviljas medel för två år.

Fler funktionsnedsättningar synliggjordes 2010 i Bolivias lagstiftning

Genom ett intensivt påverkansarbete under 2010 fick Shias samarbetsorganisationer ett betydande inflytande över innehållet i det nya lagförslaget i Bolivia. De nya paragraferna och skrivningarna i Lagen för människor med funktionsnedsättning och lagen om arbetskooperativ är resultat som utgör en viktig grund för organisationernas fortsatta förändringsarbete.

–"Vägen görs när man går". Det är ett bolivianskt uttryck som väldigt väl beskriver hur våra samarbetsorganisationer har arbetat under det gångna året, säger Justo Poma, landsamordnare i Bolivia.

Trots att samarbetsorganisationerna inte kände till så mycket om Bolivias lagtext tog de chansen att delta i processen när det nya lagförslagen skulle tas fram. Det resulterade i att de nya lagförslagen avspeglar flera av organisationernas mål och visioner.

I artikel 27 erkänns den modell av sociala arbetskooperativ som RSMH Roslagens samarbetsorganisation DECOOPSO främjar sedan flera år tillbaka. Det kommer innebära att samarbetsorganisationerna kan fortsätta att påverka det Nationella Institutet för kooperativ, med stöd i lagen. Nästa steg är att få till stånd en offentlig policy.

I artikel 31 erkänns flera funktions-

nedsättningar som tidigare inte varit omnämnda i lagen, bland annat hörselskada, psykisk funktionsnedsättning och intellektuell funktionsnedsättning. Det är ett resultat av det arbete som HRF:s samarbetsorganisation APANH, Svenska Parasol och RSMH Roslagens samarbetsorganisation Parasol Bolivia och FUB Ljudsvals samarbetsorganisation ASPAHIDI har lagt ner.

Mycket krut på informationsspridning

Trots att APANH och Parasol Bolivia är relativt små och nybildade har de under 2010 varit väldigt aktiva i sitt kommunikations- och upplysningsarbete. De har bland annat anordnat upprepade workshops och seminarier med både myndigheter och andra strategiska aktörer. Under 2010 valdes även, för första gången, människor med psykisk funktionsnedsättning in i Parasol Bolivias styrelse. En annan viktig förändring är att Parasol Bolivia

började sända ett radioprogram i riksradien, en kvart varje vecka.

Även ASPAHIDI la under 2010 mycket kraft och energi på sin dialog med regeringen och strategiska myndigheter, vilket också gav resultat i lagtexten. Man var med och arrangerade workshops med beslutsfattare och inledde ett samarbete med paraplyorganisationen COBOPDI vars medlemmar är organisationer av personer med funktionsnedsättning. Tillsammans med Shia Bolivia anordnade man ett nationellt möte där organisationer av människor med funktionsnedsättning träffades för att diskutera lagförslaget.

Avsiktsförklaringar undertecknade av regeringen

Under 2010 lyckades också alla organisationer som är verksamma i programmet få en så kallad avsiktsförklaring undertecknad av biträddande minister för jämställdhet och lika möjligheter (där funktionsnedsättning ingår). Organisationernas strategi är att under kommande period använda dessa i sitt fortsatta påverkans- och förändringsarbete.

Programplaneringen 2011-2013

Under 2010 var programplaneringen i Bolivia inne i sin tredje fas. Landgruppen i Bolivia arbetade vidare med indikatorer och innehåll utifrån de mål som satts upp under programkonferensen 2009 och bollade utkastet till ansökan med landgruppen i Sverige.

Bolivianska organisationer aktiva 2010

- DECOOPSO Desarrollo de Cooperativas Sociales de Trabajo
- ASPAHIDI Asociación de Padres de Hijos con Discapacidad Intelectual Cochabamba
- ASORCO Asociación de Personas Sordas de Cochabamba
- APANH Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos
- PARASOL BOLIVIA Asociación de Familiares de Personas con Discapacidad
- FEDEBOISO Federación Deportiva Boliviana Integrada de Personas Sordas
- DESPERTARES - Despertares Asociación de Padre de Niños con discapacidad Intelectual, La Paz
- CLUB DEPORTIVO LA PAZ Club de Personas Sordas
- CLUB DEPORTIVO EL ALTO Club de Personas Sordas

En dörr på glänt för människor med psykisk funktionsnedsättning

Människor med psykisk funktionsnedsättning har alltid varit en praktiskt taget bortglömd grupp i Bolivia. Under 2010 träffades Parasol Bolivias medlemmar i så kallade "självhjälpsgrupper" för att dela med sig av sina erfarenheter till varandra. På bilden ovanför står Judith Moreno (till höger) och hennes dotter Sol (till vänster). Sol behöver ta fem olika mediciner varje dag för att inte komma i obalans.

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- SDI – Svenska Dövidrottsförbundet/HEPHATA IK
- SDR – Sveriges Dövas Riksförbund/GDF
- FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning/FUB Ljusdal
- RSMH – Riksförbundet för Social och Mental Hälsa/RSMH Roslagen/Parasoll
- HRF – Hörselskadades Riksförbund
- Riksföreningen Grunden/Grunden Göteborg

Många nya ansikten i ett allt stabilare dövidrottsförbund

Riksförbundet för dövidrott i Bolivia (FEDEBOISO) har stärkts, mycket tack vare ett lyckat samarbete med SDI, Svenska Dövidrottsförbundet. Genom flitigt påverkansarbete har man lyckats uppmärksamma och synliggöra dövidrottarna, vilket lett till att de successivt blivit allt mer accepterade och etablerade inom idrotten.

Javier Nuñez, sekreterare i FEDEBOISO:s styrelse har stor tilltro till den nya regeringens mångkulturella stat och den nya lagen för människor med funktionsnedsättning. FEDEBOISO har under året som gått anordnat särskilda utbildningsdagar för alla medlemsföreningar, under vilka de har fått lära sig hur de ska tolka lagförslaget.

-När jag läste lagparagraferna själv förstod jag ingenting, men genom FEDEBOISO har vi medlemmar fått tillgång till advokater som kunnat förklara om lagen och våra rättigheter. Enligt den nya lagen ska döva personer inkluderas i samhället på lika villkor som de hörande och få lika utbildningsmöjligheter, säger Javier Nuñez och ler.

Förbättrad administration och starkare organisationer i Nicaragua

Under 2010 arbetade landgruppen i Nicaragua med att skriva klart ansökan för nästkommande period samtidigt som man i de respektive projekten arbetade mycket med sina interna administrativa rutiner och engagemanget hos de egna medlemmarna. Landsamordnarna gjorde uppföljningar och stöttade bland annat de nybildade organisationernas förberedelsearbete inför program- och projektstarten 2011.

Under programkonferensen 2009 bildades en nicaraguansk landgrupp som under 2010 drev arbetet med att skriva ansökan. En LFA-konsult följde hela processen, både med det gemensamma programmet och med de enskilda projekten, vilket bidrog till att både samarbetsorganisationer och medlemsorganisationer lättare kunde hitta sina delvis nya roller.

En av lärdomarna från 2010 är att man behöver utarbeta en tydlig, strategisk plan för paraplyorganisationen FECONORI:s delaktighet i programmet. För att kommunikationen mellan olika aktörer ska bli ännu bättre kommer man också att ta fram kommunikationsplaner för hur kommunikationen mellan organisationerna ska se ut.

Stärkt administration och strategiska planer

Los Pipitos La Dalia blev under

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- FSDB - Förbundet Sveriges Dövblinda/FSDB Örebro
- FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning/FUB Östersund
- RSMH - Riksförbundet för Social och Mental Hälsa
- SRF - Synskadades Riksförbund
- SDR - Sveriges Dövas Riksförbund/ DDF - Dalarnas Dövförening
- Personskadeförbundet RTP

2010 godkända och registrerade som lokalförening hos Los Pipitos. Det ägnade stor del av året till att stärka sin interna administration för att kunna ta emot ekonomiskt stöd och driva projekt. Även ASCN som är en relativt liten och nybildad organisation genomförde en hel del administrativt förberedelsearbete under året. Som ett led i detta inledde man även ett närmare samarbete med OCN-MT och ANSNIC.

OCN-MT arbetade å sin sida med att öka transparensen inom organisationen. De genomförde bland annat workshops med sin styrelse och personal och arbetade med sina interna rutiner och strategiska system för uppföljning. ANSNIC arbetade fram en strategisk plan och en kommunikationsplan med syfte att öka sin medlemsbas och att öka engagemanget hos redan befintliga medlemmar.

Nätverket Chilegra etablerades 2010 som nätverk och består nu av tre organisationer av människor med social och mental funktionsnedsättning. Paraplyorganisationen FECONORI

arbetade fram en kommunikationsplan och en plan för hur de ska stärka sina filialer. De tog även fram ett system för att systematisera goda exempel och förberedde ett arbete kring genusfrågor för hela organisationen.

2010 rekryterades två nya landsamordnare i Nicaragua. I det gemensamma programmet har man förutom planeringsarbetet inför kommande projektperiod också genomfört workshops och utbildningar inom till exempel ”Most Significant Change”. Man har också arbetat med de utvärderingar som genomfördes för de projekt som avslutades.

Nätverk och forum

Under året som gick deltog man i nätverk och forum som bland annat arrangerades av sekretariatet för internationella enskilda organisationer, ett internationellt nätverk för inkluderande utbildning och Handicap International. Man genomförde också en uppföljnings- och nätverkskonferens med teater och utställning för alla svenska och nicaraguanska organisationer.

Nicaraguanska organisationer aktiva 2010

- ASCN - Asociación Sordociegos de Nicaragua
- Los Pipitos La Dalia
- Red de Asociaciones de Salud Mental Chilegra
- ANSNIC - Asociación Nacional de Sordos de Nicaragua
- OCN-MT - Organización de Ciegos de Nicaragua
- FECONORI - Federación Coordinadora Nicaragüense de Organismos por la Rehabilitación e Integración
- ADIFIN - Asociación de Discapacitados Físico-Motores de Nicaragua

Demonstrerade för bättre pensionsvillkor

Den 18 augusti 2010 marscherade människor från handikapprörelsen i Nicaragua för bättre pensionsvillkor för människor med funktionsnedsättning. 43 000 namnunderskrifter överlämnades till nationalförsamlingen.

Swan Mirella Cisne, ordförande i ASCN, FSDB:s samarbetsorganisation i Nicaragua, var en av dem som gick marschen.

-Jag är glad att jag har barn som hjälper mig ekonomiskt, men de som saknar barn och inte kan försörja sig själva måste idag helt förlita sig på vänner och det organisationerna kan hjälpa dem med. Det är jätteviktigt att vi får en pensionsreform så snart som möjligt, sa Swan Mirella Cisne.

Positiva förändringar i Nepal 2010

2010 var ett så kallat mellanår då föregående period skulle utvärderas och nästkommande period skulle planeras. Shia Nepal blev registrerade som internationell organisation och de nepalesiska organisationerna fördjupade sina kontakter med varandra och hittade nya öppningar till samarbete.

Från landkontorets sida var man aktivt involverade, dels i Shias treårsanalys och resultatrapport, dels i en granskning som gjordes på uppdrag av Nepals regering. Den sistnämnda var viktig för att Shia Nepal skulle registreras som internationell organisation och få fortsatt tillstånd att stödja verksamhet i Nepal. I juli blev registreringen klar och Shia Nepal har nu tillstånd att bedriva verksamhet fram till 2014.

Samarbetet i fokus

Under 2010 träffades Nepals landgrupp fyra gånger för att arbeta vidare med den programansökan som påbörjades under den gemensamma planeringskonferensen

2009. I oktober 2010 genomfördes en ny stor programworkshop där både de svenska och nepalesiska organisationerna deltog.

Utifrån mål och indikatorer för programmet och de enskilda projekten diskuterades olika samsarbetsmöjligheter och de respektive organisationernas deltagande i programmet. Man kom bland annat överens om att arbeta för att vidga begreppet funktionsnedsättning så att det inkluderar fler grupper, såsom blödarsjuka. En annan viktig fråga under workshoppen var medlemsorganisationernas nya roll och hur de bäst kan bidra till att målen i programmet och projekten uppnås.

Utbildningar och stöd

Under 2010 anordnade Shias landsamordnare ett antal utbildningstillfällen bland annat om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, ekonomisk förvaltning och om nepalesiskt teckenspråk för teckenspråkstolkare. Det ledde bland annat till bildandet av en nationell förening för teckenspråk.

Landsamordnarna gav också under året enskilt stöd i ekonomistyrning och kontors- och ledarskapsutbildningar till de organisationer där man definierat specifika behov.

-Organisationen har utvecklats, medlemsbasen har ökat och samhällets kunskap om blödarsjuka har blivit bättre, men det är fortfarande svårt att få beslutsfattare att ta ansvar för att vi

Kunskapen om blödarsjuka har ökat

-Vår hälsa är ett problem, den politiska instabiliteten ett annat. Det sa Dipak Neupane som blev medlem i NHS, Nepal Hemophilia Society, när han var 17 år. På årsmötet 2010 hade han suttit i NHS:s styrelse i fem år och varit delaktig i ett stort förändringsarbete som ökat delaktigheten och transparensen inom organisationen.

ska få våra rättigheter tillgodosedda. Den politiska instabiliteten försvårar möjligheterna att bedriva ett framgångsrikt förändringsarbete, sa Dipak Neupane.

Under 2010 arbetade man mycket med att hitta långsiktig finansiering.

Som ett resultat av ett intensivt påverkansarbete lyckades man bland annat registrera en apotekshögskola i enlighet med aktiebolagslagen i Nepal. NHS planerar att använda högskolans intäkter till behandling av NHS:s medlemmar och för att ge stipendier till högre utbildning.

Ungdomskommittén i National Federation of Deaf and Hard of Hearing menar att det största problemet för döva personer är att många helt saknar språk. Under 2010 har man därför satsat på språkkurser och arrangerat ett ungdomsläger.

”Ungdomslägret 2010 var mäktigt!”

Med stöd från SDR:s lokalförening Dalarnas dövförening har federationens ungdomsgrupp under 2010 bedrivit språkkurser för både barn, ungdomar och deras föräldrar.

-Har man inget språk kan man inte ta till sig utbildning och då förblir man omedveten om sina mänskliga rättigheter, sa ungdomarna i kommittén.

Ungdomskommitténs kanske allra viktigaste arrangemang under året var ett ungdomsläger.

-Vi diskuterade med vår partnerorganisation om hur de gör i Sverige och sen gjorde vi en nepalesisk variant av läger som blev jättelyckat, berättade de. Vi blandade mer seriösa inslag med ledarskapsutbildning och diskussioner om dövas rättigheter med underhållning och sport.

Det var första gången så många döva ungdomar från så många delar av landet var samlade på ett och samma ställe samtidigt. Ungdomskommittén är överens om att det var en mäktig känsla och deras förhoppning är att de ska ha råd att anordna ett liknande läger varje år.

Tika tycker att hon börjar se små, men positiva förändringar i samhället och från politiskt håll. 2010 avsatte regeringen mer pengar till NDWA:s verksamhet än året innan.

Fler satsningar på kvinnorna

-Kvinnor med funktionsnedsättning börjar successivt förstå sina rättigheter och se behovet av en organisation. Det senaste året ökade antalet medlemmar markant. Fler kvinnor än tidigare rapporterade också om det våld och den diskriminering de utsätts för, sa Tika Dahal, ordförande för NDWA.

-Vi har länge kämpat för att påverka den politik som på olika sätt berör kvinnor med funktionsnedsättning. Under 2010 resulterade det bland annat i att Högsta domstolen gav ett direktiv till regeringen om att erbjuda särskilda arrangemang kring hälsovård och reproduktiv hälsa och

rättigheter till kvinnor med funktionsnedsättning.

Nepalesiska organisationer aktiva 2010

- NFDN - National Federation of the Disabled-Nepal
- NFDH - Nepal National Federation of Deaf and Hard of Hearing
- NDWA - Nepal Disabled Women Association
- NHS - Nepal Hemophilia Society
- KAD - Kathmandu Association of the Deaf
- BDA - Baglung Deaf Association
- NAB - Nepal Association of the Blind

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- FBiS - Förbundet Blödarsjuka i Sverige
- NHR - Neurologiskt Handikappades Riksförbund
- SDR - Sveriges Dövas Riksförbund/DDF - Dalarnas Dövförening/SDF - Stockholms Dövförening och LDF - Lundabygdens Dövförening
- US - Unga Synskadade

Sri Lanka

Långvarigt samarbete ledde till nya, gemensamma mål i Sri Lanka

Shia har en lång historia av stöd till handikapprörelsen på Sri Lanka och de lankesiska och svenska organisationerna har en lång historia av att arbeta tillsammans. Under 2010 tog man samarbetet ytterligare ett steg genom att slutföra planeringen av ett gemensamt program.

Planeringsarbetet i Sri Lanka resulterade i ett program där man under kommande projektperiod ska arbeta för rätten till allmän utbildning och yrkesutbildning för barn och vuxna med funktionsnedsättning.

Under 2010 låg huvudansvaret för att utveckla det gemensamma programmet hos de lokala organisationerna i Sri Lanka, med stöd av Shias medlemsorganisationer och landsamordnare. Det huvudsakliga ansvaret för att genomföra verksamheten inom programmet kommer att ligga hos paraplyorganisationen DOJF. Genomförandet kommer att ske i samarbete

med myndigheter och politiker.

Lyfte rätten till utbildning

Parallellt med att programmet planerades arbetade de lankesiska organisationerna med sina egna projekt.

Man smygstartade också det gemensamma programmet för nästkommande period genom att publicera en artikel på singalesiska i en söndagsupplaga av en nationell dagstidning. I artikeln betonades vikten av och rätten till undervisning för barn med funktionsnedsättning.

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
- FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning/FUB Gotland Guteklippan
- Reumatikerförbundet
- Riksförbundet Attention/Attention Göteborg
- SDR – Sveriges Dövas Riksförbund
- SRF – Synskadades Riksförbund
- RSMH – Riksförbundet för social och mental hälsa/RSMH Södermanland

Teckenspråket blev officiellt språk 2010

Den enskilt viktigaste förändringen under 2010 var att regeringen erkände teckenspråk som officiellt språk i landet och som dövas första språk. Det innebar ökat stöd för teckenspråksutveckling, vilket i sin tur ledde till ökad kommunikationen mellan hörande och döva.

Allmänheten i Sri Lanka har successivt blivit allt mer medvetna om döva personers behov och människors attityder gentemot döva personer har förändrats. Efterfrågan

på teckenspråksutbildning har ökat. 2010 påbörjade de första döva universitetsstudenterna en utbildning i lingvistik. När de är färdigutbildade kommer de att vara de första certifierade

teckenspråkslärarna i landet.

Det svenska stödet har påverkat CFD positivt. Idag är organisationen mycket starkare än tidigare, har bra relationer med viktiga myndigheter och kan på ett mer effektivt sätt kämpa för dövas rättigheter. Bilden till vänster togs under den internationella dagen för döva då CFD demonstrerade i Galle med krav om att teckenspråket skulle erkännas som officiellt språk.

Kapacitetsuppbyggnad har varit en viktig komponent i projektet och stöd och utbildning till lokalföreningarna har utvecklat deras förutsättningar att driva medlemmarnas frågor på lokal nivå. Döva kvinnor bildade också 2010 en egen organisation som genom stöd från CFD stärkt medlemmarnas förmåga att driva sina egna frågor.

Lankesiska organisationer aktiva 2010

- DOJF - Disability Organizations Joint Front
- CFD - Sri Lanka Central Federation of The Deaf
- SLFVH - Sri Lanka Federation of the Visually Handicapped
- SLFRD - Sri Lanka Foundation for the Rehabilitation of the Disabled
- SLNFVH - Sri Lanka National Federation of the Visually Handicapped
- PTOMHKD - Parents Teachers Organization of the Mentally Handicapped in Kalutara District
- CAF - Consumers Action Forum

Shias samarbete i Rwanda utvecklades från ett projekt till ett helt program

Rwanda är en förhållandevis ny bekantskap för Shia. Sveriges Dövas Riksförbund har tidigare haft ett samarbete i Rwanda, men under 2010 var det bara Synskadades Riksförbund, genom sina avdelningar i Kalmar och Blekinge, som drev ett aktivt samarbete. Under 2010 var fem svenska organisationer och åtta rwandiska organisationer aktiva i planeringen av det nya programmet.

Bilden togs när FUB Jönköping 2010 besökte sin systerorganisation Collectif TUBAKUNDE

SRF har under många år gett stöd till Rwanda Union of the Blinds synskadecenter. Centret har framgångsrikt utbildat ungdomar och vuxna med synskador i färdigheter som jordbrukskötsel och att lära sig punktskrift. Utöver denna verksamhet som pågick även 2010 lyckades organisationen bidra till att vita käppar kommer att inkluderas i den allmänna sjukförsäkringen.

Under 2010 deltog SRF tillsammans med FUB Jönköping, RBU Uppsala,

FSDB och Unga rörelsehindrade i planeringen för ett nytt program i Rwanda. Under kort tid lyckades de svenska organisationerna, men framför allt samsamarbetsorganisationerna i Rwanda, att lägga grunden för ett program som bland annat genom stöd till en paraplyorganisation ska arbeta med påverkansarbete gentemot myndigheter och öka de rwandiska organisationernas kapacitet. Stödet från Shias medlemsorganisationer sker i nära samverkan med ett flertal andra internationella organisationer.

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- FSDB – Förbundet Sveriges Dövblinda
- FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning / FUB Jönköping
- RBU – Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar / RBU Uppsala
- SRF – Synskadades Riksförbund / SRF Kalmar / SRF Blekinge
- Unga rörelsehindrade

Rwandiska organisationer aktiva 2010

- AGHR – The General Association of Disabled of Rwanda
- Collectif TUBAKUNDE
- NPC – National Paralympic Committee of Rwanda
- NUDOR – The Federation for Disabled People's Organisations of Rwanda
- RNADW – Rwanda National Association of Deaf Women
- RNUD – Rwandan National Union of the Deaf
- RUB – The Rwanda Union of the Blind
- UPHLS – The Umbrella for People with Disabilities in fight against HIV/Aids

Tanzania

Ökat samarbete i Tanzania

2010 var en hektisk tid för organisationerna i Tanzania. För flertalet organisationer skedde planeringsarbetet för det gemensamma programmet för nästkommande period parallellt med planeringsarbetet för det egna projektsamarbetet med Shias medlemsorganisation, utvärderingsarbete av tidigare samarbete och genomförande av pågående projekt.

Planeringen för programmet i Tanzania skedde huvudsakligen på swahili, med en swahilitalande facilitator. Vid ett av flera planeringstillfällen var de svenska organisationerna närvarande. Det bestämdes att programmet ska fokusera på att stärka de deltagande organisationerna och påverkansarbete gentemot de tanzaniska myndigheterna, främst rörande ökad tillgänglighet till utbildning och hälsovård.

Shia har en lång tradition av samarbete med tanzaniska organisationer och programmet för nästkommande period fortsätter den traditionen. Skillnaden är att samarbetet mellan de tanzaniska organisationerna kommer att öka, och att man i högre utsträckning än tidigare kommer att ägna sig åt påverkansarbete för att få de tanzaniska myndigheterna att axla sitt ansvar för sina medborgare med funktionsnedsättning.

Kunskapshöjande aktiviteter i fokus

För flera organisationer handlade en viktig del av arbetet under 2010 om att stärka de egna organisationerna genom att identifiera fler potentiella medlemmar. Kunskapen om funktionsnedsättningar som mental ohälsa, psoriasis, ryggmärgsbråck och hydrocefalus är fortfarande liten i Tanzania. Under 2010 arbetade man därför också mycket med olika kunskapshöjande aktiviteter.

Andra funktionsnedsättningar såsom rörelsehinder, synskador och albinism är synligare i samhället, men det finns fortfarande många fördomar och människor saknar kunskap även om dessa funktionsnedsättningar. Det

Tanzaniska organisationer aktiva 2010

- ASBAHT – Association of Spinal Bifida and Hydrocephalus in Tanzania
- CHAWATA – Organization of the physically handicapped
- CHAVITA – Tanzania Association of the Deaf
- PSORATA – Psoriasis Association of Tanzania
- TAS – Tanzania Albino society
- TAMH – Tanzania Association of the Mentally Handicapped
- TLB – Tanzania League of the Blind
- TUSPO – Tanzania Users and Survivors of Psychiatry Organization
- ZANAB – Zanzibar Association of the Blind
- ZAPDD – Zanzibar Association for people with Developmental disabilities

är fortfarande vanligt att man gömmer undan människor med synliga funktionsnedsättningar, framför allt barn på landsbygden.

I norra delen av landet arbetade man under 2010 för att inkludera flickor med funktionsnedsättning i statliga skolor. Trots små medel nådde man stor framgång. Framgångsreceptet bestod i att kombinera socialt stöd med påverkansarbete.

Gemensamt arbete med dekaden

Under 2010 avslutade flera av de svenska organisationerna sina Shia-engagemang i Tanzania. SDR har under många år stött sin systerorganisation CHAVITA, men prioriterar från 2011 andra länder. CHAVITA är nu en väldigt stark organisation som har ett välförtjänt gott rykte i Tanzania. De andra svenska organisationerna som avslutade sitt arbete är Epilepsiförbundet, Reumatikerförbundet och HIV-Sveige. De har alla, tillsammans med flera andra medlemsorganisationer stött arbetet med att etablera den så kallade Afrikanska Dekaden. Dekaden är ett afrikanskt initiativ som

involverar både stater, internationella organisationer och handikapprörelsen på kontinenten. I Tanzania har Shias medlemsorganisationer stött SHIVY-AWATA för att den nationella handikapprörelsen ska försöka påverka den tanzaniska staten att arbeta med de mål som den afrikanska dekaden satt upp rörande rättigheter för människor med funktionsnedsättning.

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
- Epilepsiförbundet
- Hiv-Sverige – Riksförbundet för hiv-positiva
- RBU – Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Reumatikerförbundet
- SDR – Sveriges Dövas Riksförbund
- SRF – Synskadades Riksförbund
- RSMH – Riksförbundet för Social och Mental Hälsa
- Psoriasisförbundet

Ett fungerande vardagsliv och tillhörigheten i en organisation skapar hopp och framtidstro

RBU, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, har tillsammans med IF, International Federation for Spina Bifida & Hydrocephalus, sedan 2001 ett projekt i Dar Es Salaam vid kusten och i Moshi vid foten av Kili-manjaro i norra Tanzania. Projektet har handlat om att stärka familjerna som får barn med ryggmärgsbräck att bygga en egen organisation som kan verka i samhället och begära vård, hjälpmedel och skolgång för barnen.

När en kvinna i Tanzania föder ett barn med funktionsnedsättning brännmärks hon. Många kastas ut ur hemmet, andra kan stanna kvar men tvingas leva åtskilda från husets övriga medlemmar.

-Hon och hennes barn har bringat onda ögat över oss, sa en äldre kvinna i Dar Es Salaam om sonens hustru. Min man har fått cancer och det är hennes fel.

och det accepteras inte i det afrikanska samhället, lika lite som i Sverige. Om ett barn i Tanzania luktar kiss kan det inte leka med andra barn, familjen blir utstött, ingen vill ha med dem att göra, de kan inte gå i kyrkan eller moskén, får inte någon plats bland andra.

Därför blir RIK, ren intermittent kateterisering, som är en metod där man med hjälp av en kateter (ett rör)

om det kan vara svårt att komma till mötena med de långa avstånden och usel familjeekonomi.

Men det är kombinationen av möjligheten till ett fungerande vardagsliv och en tillhörighet i en egen organisation som lyfter föräldrarna över hopplöshet och känslan av tragedi. När de ser sina barn bli piggare och accepterade och de inser att de har rätt att begära mer än bara överlevnad får de kraft att gå vidare. Ger varandra stöd och uppmuntran. Det är något vi har sett ske under tio års kontakt med familjerna i Tanzania. I början var de helt styrda av läkare och administratörer på sjukhusen. De överlät sig villigt åt auktoriteter och vågade inte lita på sig själva. Vi från Norden kom regelbundet ner och uppmuntrade dem att styra och ställa själva i sin egen grupp. De behövde mycket stöd i början, visste ingenting om att driva föreningsarbete.

Utbyte över gränserna

De är fortfarande sköra, inte helt självgående, men har numera en egen agenda. Både i Moshi och Dar Es Salaam finns en ASBAHT-styrelse, ledamöterna väljs av medlemmarna och bestämmer tider för möten, dagordning, skriver protokoll och gör upp budget och planer för kommande år. De agerar i den omgivning de befinner sig gentemot vårdgivare och myndigheter. Det är stort, och vackert, att se människor växa. Det har vi som följt ASBAT kunnat göra och det har förmodligen givit oss mer än dem. Deras mod och kärleksfulla sätt gentemot barnen, trots utstötthet och fattigdom, är berörande.

Text och bild: Renée Höglin

I den familjen hade det fötts en flicka med ryggmärgsbräck, en fosterskada som bland annat medför rörelsehinder och problem med att styra urinblåsan.

Minskar familjernas isolering

Ett medel att nå familjerna med är att lära dem att kateterisera barnen. Barn med ryggmärgsbräck kan inte med vilja kontrollera sin urin och behöver andra vägar att bli torra på än andra barn för att på sikt rädda sina njurar. Dessutom luktar barn som läcker illa

tömmar blåsan på bestämda klockslag, vägen in till familjernas eller de ensamma mammornas hjärtan. Mammorna tränas att kateterisera barnen och då barnen blir äldre kan de kateterisera sig själva.

I organisationen får de stöd av varandra

När barnen inte läcker längre utan kan hålla tätt känner familjerna hopp. Föräldrarna kan arbeta och engagera sig i sin förening, ASBAHT, Association for Spina Bifida & Hydrocephalus Tanzania, även

På Oaza utvecklas och växer både barn och föräldrar

Zijada Demirovic-Stjepanovic i Bosnien-Hercegovina är ensamstående mamma med en dotter på 17 år. Hennes dotter har en CP-skada, epilepsi och en grav utvecklingsstörning. Under många år letade Zijada efter en organisation som skulle kunna stötta henne i omhändertagandet av sin dotter. För en tid sedan hittade hon Oaza och förstod snabbt att det var rätt plats.

-På Oaza ser man varje barn. Man arbetar brett och med kvalitet och det finns mycket att göra för barnen. De har lekrum där barnen leker med varandra, daglig verksamhet med konstateljé och musikterapi, arbetsträning och sjukgymnastik. En blandning av nöje och arbete, berättar Zijada.

Stöd i föräldrarskapet

Förutom verksamhet för barnen anordnar Oaza även utbildningar och workshops för föräldrarna där de får stöd och chans att utvecklas i sitt föräldrarskap. Zijada har mycket livserfarenhet och har lärt sig mycket genom kampen för sin dotter. Trots det har hon deltagit i Oazas föräldrautbildning.

-Jag lärde mig massor. Jag fick veta så otroligt mycket om mänskliga rättigheter, barns rättigheter och hur vi ska bevaka och strida för barns rättigheter. Jag insåg att barn inte får manipuleras och jag fick många insikter om förhållningssätt till barn med utvecklingsstörning. Barnen kan vara ganska ombytliga i humöret och deras hälsa och välbefinnande kan ändra sig från timme till timme. Därför måste man veta hur man ska bete sig.

Idag känner Zijada sig så säker i sin föräldrarroll att hon har börjat jobba som volontär på Oaza. Hon ger också råd och stöd till andra föräldrar kring hur de ska bete sig för att samspelet med barnen ska fungera bättre. Zijada och hennes dotter åker varje dag till Oaza. Ibland stannar de hela dagen, ibland bara en stund.

- Oaza betyder mycket för oss. Vi kommer jämt hit, oavsett tid på året. Här har vi hittat oss själva och fått

en mer avslappnad syn på livet. Självtänker jag det som att jag har blivit en annan människa. Idag lever jag och min dotter ett helt annat liv än tidigare, berättar Zijada.

Hennes dotter har utvecklats mycket och lärt sig flera nya ord, även om hon inte kan uttala dem helt begripligt ännu. Men Zijada är nöjd. Ansvaret hon har fått på Oaza och de olika sysslorna har gett henne optimismen tillbaka.

- Även om jag redan är 60 år så känns ingenting svårt när jag ser att barnen behöver mig.

Gemenskapen med andra ger kraft och energi

Varje dag kommer det ett tiotal föräldrar till Oaza och Zijada mår bra av att träffa och samarbeta med de andra föräldrarna.

-Vissa kommer bara för att prata lite och dricka en kopp kaffe. Andra lämnar sina barn för att kunna sköta sitt jobb eller andra sysslor. Varje torsdag lagar vi mat tillsammans. Alla föräldrar har liknande erfarenhe-

ter och går igenom liknande prövningar. Under middagarna utbyter de åsikter, ger varandra råd och skämtar.

-Det här är en ventil för oss och tro mig, varje torsdag kommer man hem överlycklig!

Kämpar för en trygg framtid

Precis som många andra föräldrar så oroar sig Zijada för framtiden. Hon vet inte vad som ska ske med hennes dotter när hon inte orkar eller finns längre. För att skapa en hållbar lösning på assistentfrågan arbetar Oaza med en utbildning av personliga assistenter.

-Vi skulle vilja få till stånd en lösning av boendefrågan också. Vi vill ha integrerade gruppboenden där de kan bo ett par, tre personer tillsammans i lägenheter efter föräldrarnas död. Integrerat boende i lokalsamhället är bättre än ett liv på institution, det är jag övertygad om, säger Zijada Demirović-Stjepanović.

Text och bild: Zivana Jovancic

Bosnien-Hercegovina

Projektet i Bosnien-Hercegovina har lett till ökad självkänsla och förändrade attityder

Under året hade Oaza, en organisation som arbetar med personer med intellektuella funktionsnedsättningar, och USGKS, synskadeorganisationen i Sarajevos län, pågående projekt. Tillsammans med fler organisationer planerade man ett gemensamt program som framför allt ska stärka organisationernas lobby- och påverkansarbete.

Oaza har med stöd från den svenska organisationen byggt upp en kaféverksamhet som en bas för sin verksamhet. Under 2010 ökade antalet aktiviteter och därmed inkomsterna. Man kom en bra bit på väg för att bli självbärande. Kaféet har också blivit viktigt för medlemmarnas självkänsla och sociala liv. För första gången har de en plats som är deras egen. Zijada Demirovic i Sarajevo är mor till en sextonårig dotter med cp, epilepsi och en intellektuell funktionsnedsättning, hon berättar:

”**Tack vare projektet och ungdomarna som arbetar i Oaza har våra liv drastiskt förbättrats. Nu kan jag lämna min dotter i åtta timmar, och hon tittar inte ens efter mig. När hon är hemma skojar hon mer än förut. Som förälder är det en stor lättnad. Min själ är nu i frid. Jag följer ofta med min dotter till Oaza, men hon behöver mig inte längre där.**”

Förändrade attityder

Synskadeorganisationen i Sarajevo fortsatte under 2010 som tidigare med att både stärka sina medlemmar genom så kallade ”life skills” och att bedriva påverkansarbete gentemot myndigheterna. Det är ett långsiktigt arbete som det är svårt att se konkreta resultat av under ett enskilt år, men för Amina Hadzic som är medlem i USGKS står det helt klart att det under de senaste tio åren skett en stor förändring i synen på personer med synskador.

”**Idag tilltalar människor blinda personer, de är villiga att hjälpa oss. Och det är något som organisationen uppnått.**”

Programplanering med fokus på påverkansarbete

Tillsammans med ytterligare en organisation för intellektuella funktionsnedsättningar och en organisa-

Organisationer i Bosnien-Hercegovina aktiva 2010

- Oaza - Udruženje
- SGN BiH - Savez gluhih i nagluhah BiH
- USGKS - Udruženje slijepih građana Kantona Sarajevo
- Ružičnjak - Udruženje mladih Mostar

tion för döva personer har de även planerat för det nya programmet i Bosnien-Hercegovina. Programmet ska arbeta med att stärka kapaciteten hos organisationerna. Framför allt att öka deras förmåga till lobby- och påverkansarbete och att bli mer ekonomiskt oberoende. För påverkansarbetet handlar det om att använda FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som verktyg. Första steget blir dock att samla information och bestämma sig för exakt vad och hur man vill påverka. Programmet ska effektivisera existerande samarbeten mellan olika aktörer i landet och skapa nya nätverk. I programplaneringen har man huvudsakligen använt sig av bosniska. Under 2010 hade man också en gemensam programplanering på engelska tillsammans med de svenska samarbetsorganisationerna. De svenska organisationernas roll har varit att ge stöd och råd vid planeringen.

Aktiva medlemsorganisationer 2010

- FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning / FUB Stockholm
- SDR - Sveriges Dövas Riksförbund
- SDI - Svenska Dövidrotts förbundet/FIFH Malmö
- SRF – Synskadades Riksförbund/SRF Stockholm /SRF Gotland

Regionala och globala program

The Secretariat of the African Decade of Persons with Disabilities

Så heter ett initiativ av icke-statliga organisationer i Afrika som startats upp i samarbete med medlemsstaterna och regeringarna i den panafrikanska samarbetsorganisationen African Union. ”Dekaden”, som initiativet kallas till vardags, syftar till att öka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning på den afrikanska kontinenten.

Beslutet att förkunna dekadens toggs 1999. År 2000 till 2009 blev senare formellt förklarad som det afrikanska handikappåriondet, med mål att främja medvetenhet och engagemang för full delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. När årtiondet led mot sitt slut proklamerades ytterligare en dekad, vilken varar fram till 2019. Dekaden har sitt huvudkontor i Sydafrika.

2009 beslöt dekadens regionala kontor i Addis Abeba att föra fram FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, framför allt i frågor kring fred och säkerhet, genom att utveckla relationerna till Afrikanska Unionen, handikapporganisationer, diplomatiska representanter och humanitära organisationer. Shia stödjer denna satsning, både genom personal och aktivitetspengar. Det huvudsakliga syftet med projektet är att genom samarbete med kontinentala handikapprörelser integrera rättigheter för personer med funktionsnedsättning i det arbete som Afrikanska Unionen, Interparliamentarian Union (IPU) och internationella organisationer bedriver.

Den stora händelsen under 2010 var att man inom projektet genomförde en stor konferens, African Consultative Conference. Där sammanfördes erfarenheter och kunskaper från människor från en lång afrikanska länder.

African Union of the Blind

SRF har under många år stött den kontinentala paraplyorganisationen AFUB - African Union of the Blind. Målet har varit att bryta den isolering och diskriminering som drabbar synskadade ungdomar och kvinnor till följd av de knappa villkor och negativa attityder som finns i samhället. Projekten har stärkt synskadade ungdomars och kvinnors ställning inom både AFUB och dess nationella medlemsorganisationer.

Liksom många av landsprogrammen hade även detta regionala program ett mellanår under 2010.

Man gjorde en större utvärdering av tidigare arbete, vilket resulterade i två rapporter, en om arbetet med ungdomar och en om arbetet med kvinnor.

Resultatet av de båda utvärderingarna presenterades och diskuterades under en dag där bland andra Sidas representant i Kenya medverkade och berömde resultatet av AFUB:s projektarbete. Erfarenheterna i utvärderingarna tog man med sig när man planerade för fortsättningen av samarbetet. Under året gav man också ett stöd till administrationen av AFUB.

Mänskliga rättigheter och kapacitetsbygge för döva i Väst och Centraleuropa

Projektet som drivs av WFD - World Federation of the Deaf stöds av SDR - Sveriges Dövas Riksförbund. Målet är att få en stark dövrörelse i regionen genom att utbilda både i hur man får starka organisationer och hur man arbetar med rättighetsfrågor för döva. Projektet riktar sig framför allt mot nationella förbund i sammanlagt nitton länder.

I projektet har man använt sig av oktagonanalyser för att se organisationernas starka respektive svaga sidor och vad de behöver arbeta med för att bättre kunna tillvarata dövas intressen i regionen.

Under 2010 genomförde man en första undervisningsmodul som mottogs väldigt väl av de deltagande organisationerna. Under hösten påbörjade man modulen som ska slutföras under 2011. Utbildningsnivån har visat sig vara skiftande mellan de olika organisatio-

ner, men generellt sätt är den relativt låg. Det har inneburit problem vid utbildningar i rättighetsperspektiv. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har till exempel inte kunnat användas så som det var tänkt. Man har kommit fram till att det behövs mer skriftligt material på teckenspråk för att kunna nå målgruppen.

Projektet ska avslutas 2011, men redan nu kan man se att organisationerna kommer att behöva fortsatt stöd.

En bra grund har lagts under 2010 och många områden där förbättringar behövs har identifierats, men det kommer att ta lång tid innan de nationella organisationerna har struktur och kunskap som räcker till att stå på egna ben.

Den politiska instabiliteten i hela regionen ligger också som ett orosmoln över all verksamhet. Under 2010 fick man till exempel ställa in utbildningarna i Elfenbenskusten och omlokalisera utbildningarna i Nigeria.

World Federation of the DeafBlind

Förbundet Sveriges dövblinda har under året stött sitt världsförbund. FSDB bekostade bland annat medverkan från nationella förbund från syd. Det var första gången som styrelsen i sin helhet kunde träffas fysiskt, och man hade bland annat träning i organisationsanalys med Octagonen. På mötet använde man olika sätt att kommunicera, som till exempel blindskrift på tangentbord och taktilt teckenspråk. Att mötas fysiskt var viktigt, eftersom det är svårt för människor med dövblindhet att kommunicera elektromekaniskt.

Octagonen som verktyg lämpade sig inte speciellt bra för personer med dövblindhet, eftersom den till delar är visuell, men man tyckte ändå att den var en bra metod för att analysera och förbättra en organisation.

Stor satsning på Kvalitetssäkring

Under 2010 redovisade Shia uppnådda resultat från 2007-2009 utifrån våra tre strategier för organisationsutveckling; 1) att stärka kapaciteten hos organisationer av människor med funktionsnedsättning för att medvetandegöra medlemmar, 2) att stärka den interna kapaciteten hos organisationerna och 3) att stärka kapaciteten hos organisationerna att bedriva påverkansarbete.

Resultatrapporten visade tydligt på uppnådda resultat på alla tre nivåer men påvisade också svårigheten att mäta resultat utifrån tydliga projektmål och indikatorer. I projekt- och programansökningarna lades därför stort fokus på formulerandet av mål och indikatorer.

Bättre system för uppföljning och kontroll

Under året slutfördes även Sidas systemrevision på Shia. Rapporten visade på betydande brister i system och rutiner för kvalitetssäkring av verksamheten, samt en otydlighet kring roller och ansvar. Den handlingsplan som Shia tog fram fokuserade därför på att åtgärda de påtalade bristerna genom att ta fram nya avtal med tydligare roll- och ansvarsfördelning och att upparbeta tydligare system för uppföljning och kontroll.

För att förtydliga landsamordnarnas roll togs även nya avtal och uppdragsbeskrivningar till landsamordnarna fram. Samtidigt inleddes arbetet men en ny omorganisation som i sin tur skulle skapa bättre

och tydligare system för kontroll och uppföljning.

Omorganisation

Den omfattande organisationsförändringen pågick under hösten 2010 och innebar att antalet anställda på Shias kansli i Stockholm minskade från 12,4 tjänster (+ en arvoderad ordförande) till åtta tjänster.

Omorganisationen föranleddes av tre orsaker:

1. Anställandet av landsamordnare i samtliga av Shias programländer. Shias landsamordnare har efter ett par år nu funnit sina roller och utvecklat sin kapacitet så pass mycket att de bedöms kunna hantera mycket av det uppföljnings- och kvalitetssäkringsarbete som tidigare ålåg medarbetarna på Shias kansli i Stockholm.
2. Sidas krav och Shias egna önskemål om att minska organisationens administrativa kostnader i Stockholm och därmed öka andelen medel som transfereras till verksamheten i fält.
3. Ett behov av att stärka kansliets arbete med rutiner och system för kvalitetssäkring.

Sammantaget ledde detta till att den nya organisation som planerades 2010 och sattes den 17 januari 2011 innebär ett minskat antal tjänster på Shias kansli i Stockholm, tydligare roller och uppdrag för Shias landsamordnare i programländerna samt ett ökat fokus på att utveckla system och rutiner för kontroll och kvalitetssäkring i kansliets och landsamordnarnas uppdrag.

Styrelsemedlemmarna tog med sig metoden tillbaka till sina respektive regionala organisationer.

Eftersom en del av projektet var att världsförbundet skulle stödja det nyligen bildade kontinentala förbundet African Federation of the Deafblind lät man göra en egen version av Octagonen på blindskrift. Utbildningen för den afrikanska federationen blev lyckad, och från de fransktalande länderna i Afrika ville man gå vidare och ha den översatt till franska, så att den lättare kan användas i deras länder.

Avslutade projekt

I Afrika avslutades åtta projekt under 2010. Flera av dessa har pågått ganska länge såsom FUB:s samarbete med KAIH (Kenya Association for Intellectually Handicapped) i Kenya, start 1994 och SDR:s samarbete med GADHOH (Gambia Association of the Hard of Hearing), även det med start 1994.

”Tänk om vi kunde få de stora elefaterna att vakna upp ur sin dvala.”

KAIH har de senaste åren utvecklats till en organisation med ett starkt ledarskap. En annan stor framgång är de ”support groups” som byggts upp där föräldrar träffas regelbundet för att ge varandra stöd. KAIH erbjuder också stöd till inkomstbringande aktiviteter och man har successivt byggt upp allt bättre relationer till beslutsfattare i regionen.

-Nu återstår de stora aktörerna. Att få Kenyas regering, FN, EU och även Sida att vilja stödja ett förändringsarbete för människor med intellektuell funktionsnedsättning i Kenya, säger Viktor Wahlström på FUB. Inclusion International och FDUV (Förbundet De Utvecklingsstördas Vål) kommer att fortsätta sitt stöd till KAIH under ytterligare två år.

Ett av SDR:s framgångsprojekt

SDR:s samarbete med GADHOH inleddes när en eldsjäl i GADHOH vände sig till SDR med förfrågan om stöd och samarbete. På den tiden hade GADHOH sitt ”kontor” i ett mycket litet hyresrum där en av medlemmarna i organisationen bodde. Resultatet av samarbetet är oerhört glädjande och projektet tillhör idag en av SDR:s större framgångar i det internationella arbetet.

KAIH har över 40 support grupper i fem regioner. De blir hela tiden fler och utgör själva hjärtat i verksamheten. På bilden ser du Gataki Support Group i den lilla byn Gakindu, Nyeri. I bakgrunden står KAIH:s förbundsordförande Steven Burugu.

Huvudkomponenten i projektet har hela tiden varit organisationsutveckling och att stärka GADHOH:s kapacitet att driva frågan om dövas rättigheter och teckenspråkets erkännande. Teckenspråket har ännu inte blivit officiellt erkänt i Gambia, men GADHOH har idag goda relationer till de statliga myndigheterna och teckenspråket används i dövundervisningen.

Idag finns omkring tio lokala tolkar, utvecklat teckenspråksmaterial och GADHOH har en stor och stadig medlemsbas. Attityderna i samhället har också blivit bättre. Idag gifter sig döva i mycket större utsträckning än tidigare och möjligheterna till arbete har ökat. GADHOH:s egen insamling, bidrag från den gambiska staten och stöd från andra givare, såsom från Holland, har bland annat möjliggjort nya föreningslokaler, förskola, byggnader för yrkesutbildning och ett bageri. Genom att GADHOH stärkts och kunnat hitta fler sponsorer kommer organisationens verksamhet att fortsätta även efter 2010 när det svenska stödet fasades ut.

Några projekt fick avslutas snabbare än planerat

2010 avslutades även vissa projekt som startade 2007. Det var Psoriasisförbundets projekt med PAK (Psoriasis Association of Kenya) och NHR:s samarbete med HIBIR.

Psoriasisförbundets avslutning med PAK präglades tyvärr av stor besvikelse. Då PAK är en relativt nybildad organisation upplevdes avslutningen som abrupt och att det hade behövts mer tid för att uppnå de mål man önskade. Organisationens medlemsbas har dock ökat och föreningen har nu en relativt stabil grund att stå på. Men i relation till andra mer välkända funktionsnedsättningar kan PAK få det svårt att hitta resurser till sin verksamhet. Här kommer det fortsatta samarbetet med IFPA (International Federation of Psoriasis Association) att bli en viktig faktor.

Resultaten av projektet är att kunskapen om psoriasis har ökat. PAK:s informationsinsatser gentemot den medicinska professionen har varit lyckade. Man har nått flera hundra läkare och media har vid ett flertal

tillfällen tagit upp ämnet, bland annat under den Internationella psoriasisdagen.

Partnerskapet fortsätter

Även NHR Umeå och HIBIR upplevde att projektet startat bra och att det behövde avslutas allt för tidigt. NHR har därför bestämt sig för att fortsätta samarbetet och att själva samla in pengar för att stödja organisationens verksamhet, framför allt vad det gäller de utbildningsinsatser man arbetat med. Utbildningarna har lett till personlig utveckling och ökad självkänsla bland organisationens medlemmar. Både enskilda medlemmar och hela organisationen har också fått mer uppmärksamhet och ökad respekt i samhället. Efter utfasningskonferensen finns nu förhoppningar om ett ökat samarbete mellan HIBIR och ansvariga myndigheter. Det finns också planer på att tillsätta ett handikappråd.

Utfasning med fokus att stå på egna ben

I Eritrea har SRF Kronoberg avslutat sitt stöd till ERNAB (Eritrean National Association of the Blind). Det har varit ett lyckat projekt där man 2010 bland annat genomförde en utvärdering och en utfasningskonferens. Under 2010 kunde man också konstatera att organisationens inkomstgenererande aktiviteter nu går med vinst, vilket innebär att organisationen kommer att kunna fortsätta sin verksamhet i form av utbildningar och påverkansarbete gentemot beslutsfattare och allmänhet.

Utöver dessa projekt avslutade även SDR, DHR och SRF sitt gemensamma samarbete med DPSA (Disabled People South Africa). Likaså avslutade FSDB sitt samarbete med DBSA (Deaf Blind South Africa) och SDR sitt samarbete med CHAVITA.

Asien avslutades tre projekt under 2010. I Laos avslutade SDR och HRF sitt gemensamma samarbete med LDPA (Lao Disabled People's Association). SDR avslutade också sitt samarbete med HAD

(Hanoi Deaf Association) i Vietnam. Båda projekten har hela tiden haft tydligt fokus på organisationsutveckling. Utfasningen följde den strategi man kommit överens om och fokuserade på MR - mänskliga rättigheter och organisations- och ledarkunskap. Man gjorde också omvärldsanalyser där man kartlade befintliga och potentiella samarbetspartners och möjliga konkurrenter samt potentiella risker och möjligheter, vilket bland annat resulterade i en kommunikationsstrategi för framtiden. I processen att bilda självständiga organisationer har man också satsat på finansieringsfrågor och påverkansarbete.

I Vietnam avslutade även SRF sitt samarbete med VBO (Vietnam Blind Association). I utvärderingen som genomfördes 2010, men som täckte in hela det 16 år långa samarbetet framkom att 75 procent av de medlemmar som deltagit i VBA:s

Latinamerika avslutades två projekt. I Chile har Grunden avslutat sitt projekt med Andalue, ett korttidshem för barn och ungdomar med autism och utbildning av ledare. Projektet skulle egentligen ha avslutats 2009 men på grund av jordbävningen som ägde rum i februari 2010 fick organisationen även ett visst stöd 2010 för att återuppbygga sin verksamhet.

I Peru hade FUB Helsingborg och Hanopren (ett boende för människor med intellektuell funktionsnedsättning) arbetat fram en strategisk utfasningsplan som sträcker sig fram till 2012. Tyvärr blev Shia tvungna att avsluta stödet tidigare än planerat och 2010 blev projektets sista år. Verksamheten blev under året lidande av att mycket tid gick åt till att försöka hitta en hållbar ekonomisk lösning för framtiden. För att kunna genomföra utfasningsplanen för 2011 och 2012 söker FUB Helsingborg

Ett seminarium om forskning som DHHU - Deaf and Hard of Hearing Unit i Laos anordnade på det laotiska teckenspråket.

träningsprogram har fått arbete och därmed möjlighet till försörjning, ökat självförtroende och delaktighet i samhället. Det står också klart att den vietnamesiska staten kommer att ta över stora delar av den verksamhet som VBA har bedrivit med stöd från SRF.

och Hanopren bland annat stöd från Postkodlotteriet och Världens Barn. Förutom att leta andra finansiärer har man även arbetat med att få sjukhusledningen att finansiera delar av Hanoprens verksamhet och att bygga upp en verksamhet för ett socialt kooperativ.

Dialog för förändring och ökat engagemang

Hösten 2009 beslutade Shias styrelse om mål och aktiviteter för att öka samarbete och samverkan i internationella frågor och minska Shias ekonomiska sårbarhet. En av aktiviteterna handlade om att Shias styrelse skulle möta varje enskild medlemsorganisation för att diskutera det internationella engagemanget och se hur arbetet skulle kunna underlättas framöver.

Shias mål 2010

Ökat engagemang

- Fler medlemsorganisationer är aktiva i internationellt utvecklingssamarbete
- Fler medlemsorganisationer kommunicerar sitt engagemang i sina egna kanaler
- Minst åtta medlemsorganisationer tar på riksnivå fram planer och mål för sitt internationella engagemang
- Minst fem medlemsorganisationer är engagerade i varje landprogram och ingår i ramansökan för 2011-2013

Under januari och februari 2010 genomfördes dessa dialogmöten. Från Shias styrelse deltog ordförande Roland Håkansson och styrelseledamot Lars-Åke Wikström samt Shias konsult Sofi Granberg som var projektansvarig. Shia fick möjlighet att träffa 28 av då totalt 29 medlemsorganisationer. I vissa möten deltog hela medlemsorganisationens styrelse medan det i andra möten var utvalda representanter för de förtroendevalda som deltog alternativt tjänstemän eller en kombination av förtroendevalda och tjänstemän.

Under mötena framkom att medlemsorganisationerna ansåg att Shia behövde bli bättre på att kommunicera hur man gör för att inleda nya projektsamarbeten. De flesta organisationerna tyckte att den allmänna informationen från Shia fungerade bra, men efterfrågade en roligare och mer informativ webbplats och en mer långsiktig planering vad det gällde Shias aktiviteter.

Mål för utvecklingssamarbetet

Efter dialogmötena utarbetade 12 av Shias medlemsorganisationer mål för

sitt internationella utvecklingssamarbete.

Fler aktiva medlemsorganisationer!

I planeringen för nästkommande period 2011-2013 var Shias kansli aktivt involverade för att stötta nya organisationer att våga ta steget in i utvecklingssamarbetet. Både Shias tjänstemän och förtroendevalda har även besökt flera medlemsorganisationers egna evenemang och informerat om Shia.

I ramansökan som lämnades till Sida i oktober 2010 ansökte 18 av Shias 30 medlemsorganisationer om bidrag till program, projekt och projekteringar. Föregående period var antalet aktiva medlemsorganisationer 16, varav vi kan konstatera att antalet aktiva medlemsorganisationer ökade under 2010.

I Nicaragua resulterade tre nystartade samarbeten i projektansökningar för 2011-2013. I Bolivia resulterade så många som fem av 2010 års projekteringar i projektansökningar. Likaså i de andra programländerna resulterade flera projekteringar i projektansök-

ningar för nästkommande period. Det innebär också att en hel del nya lokalföreningar blev aktiva i projekt, bland annat FUB Jönköping, Ljusdal och Östersund, RBU Uppsala och FSDB Örebro. Dessutom var 2010 första året som Attention och Unga Rörelsehindrade var aktiva.

Antalet aktiva medlemsorganisationer som under 2010 var med i planeringsarbetet i respektive programland varierar. I Nicaragua, Rwanda och Sri Lanka svarar fem medlemsorganisationer för ansökan. I Bolivia var åtta medlemsorganisationer aktiva, i Tanzania sex, i Bosnien-Hercegovina fyra medan det i Nepal endast var tre medlemsorganisationer som deltog i programplaneringen.

Ny webbplats!

Under 2010 har vi utvecklat en ny webbplats som vi hoppas motsvarar medlemsorganisationernas behov. Det finns nu möjlighet att läsa om Shias aktiviteter och att själva annonsera i ett gemensamt kalendarium. Varje programland har en egen avdelning där det finns information om programmet och projekten och under avdelningen "Projektstöd" finns alla instruktioner och blanketter som rör projektsamarbetet.

Medlemsorganisationerna informerar

Flera medlemsorganisationer skrev 2010 om sitt utvecklingssamarbete på sina webbplatser och i sina förbundstidningar. Vid några tillfällen under året erbjöd Shias kansli artiklar till medlemsorganisationernas webb- och tidningsredaktörer, men det var få som valde att publicera.

Välbesökt café om globala frågor

År 2010 inleddes med en fruktansvärd katastrof som berörde oss alla – jordbävningen på Haiti. Och som i många katastrofer fanns det en tydlig koppling till funktionsnedsättning. Både under själva katastrofinsatserna, men också för de många människor som överlevde, men som tvingades att amputera ett ben eller en arm eller på annat sätt förändrades. Årets första Café Global ställde därför frågan hur inkluderande katastrofhjälpen är och om det kan finns några vinster att göra efter en katastrof.

Kjell Larsson, senior advicer på MSB, Myndigheten för Samhälls- skydd och Beredskap berättade om hur man från svenskt håll arbetade för att inkludera handikapperspektivet i katastrofinsatserna. Han uppmanade seminariedeltagarna att försöka föreställa sig hur det är att leva i ett tältläger där det till exempel inte finns några toaletter. Det är förfärligt för alla och ännu värre om man har en funktionsnedsättning, sa han och visade bilder från ett av tältlägren.

Sedan några år samarbetar Shia och MSB för att Sveriges humanitära insatser vid kriser och katastrofer ska omfatta även människor med funktionsnedsättning. Under 2010 både breddades och fördjupades samarbetet. Vi hade gemensamma utbildningar, skrev gemensamma debattartiklar och arrangerade gemensamma

aktiviteter och seminarier, bland annat under politikerveckan i Almedalen och internationella handikappdagen den 3:e december.

På Café Global tryckte Kjell Larsson på vikten av MSB:s samarbete med Shia och behovet av att integrera funktionshinderperspektivet i sin egen organisation.

”De som fått utbildning i de här frågorna kan åka ut till katastrofområden och se till att även människor med funktionsnedsättning får hjälp. Vi ska också rekrytera uppemot tjugo personer med funktionsnedsättning till katastrofarbetet. Vi vill visa att det går”, sa Kjell Larsson.

Ny regering – nytt hopp i Bolivia!

Ett av höstens Café Global handlade om Bolivia. Deltog gjorde bland annat Emma Torres som sedan flera år tillbaka är aktiv inom Decoopso (Desarrollo para Cooperativas Sociales), vilket är RSMH Roslagens samarbetsorganisation i Bolivia. Hon berättade att den nya regeringen har en helt annan inställning till människor med funktionsnedsättning, än vad man tidigare upplevt i Bolivia.

”Nu är det dom som kommer till oss, sa Emma Torres. Regeringsskiftet, tillsammans med många års ihärdigt påverkansarbete, har äntligen börjat ge resultat. Den nya konstitutionen inkluderar flera artiklar om människor med funktionsnedsättning och politikerna har äntligen börjat lyssna på våra förslag.”

Andra caféteman under året var Tanzania och avslutade projekt i Brasilien.

Shia i debatten 2010

Under 2010 medverkade Shia i flera olika sammanhang där vi framförde Shias budskap och politiska krav. Vi förde bland annat dialog med Utrikesdepartementet för att människor med funktionsnedsättning tydligare ska avspeglas i regeringens samstämmighetspolitik och utrikesdeklaration. Vi hade också avstämningsmöten med Sida där vi konstaterade att Sidas arbetsplan för inkludering genomförs, men med vissa förseningar bland annat vad det gäller kompetensutveckling av den egna personalen.

Shias mål 2010

Ökat politiskt inflytande

- Shia har bredare kontakt med strategiska aktörer i Sverige och internationellt
- En tydlig strategi för hur människor med funktionsnedsättning ska inkluderas tillämpas i allt svenskt utvecklingssamarbete
- Shias verksamhet har en bred politisk förankring

Politikerveckan i Almedalen

2010 var valår i Sverige. Mellan den 4 - 10 juli samlades mängder av politiker, intresseorganisationer och andra politiskt intresserade människor i Almedalen. Shia var en av alla organisationer som kämpade för att synas och påverka. Tillsammans med MSB, Myndigheten för samhällskydd och beredskap och Handikappförbunden arrangerade Shia dagliga teaterföreställningar på temat "Katastrofer som utgångspunkt för ett samhälle för alla".

Shia var också medarrangör, tillsammans med Sida och MSB, till seminariet "Vad kan 2,5 miljarder människor med funktionsnedsättning tillföra utvecklingssamarbetet?" Medverkande gjorde bland annat Roland Håkansson, Shias ordförande, Birgitta Jansson, policy specialist på Sida och Mats Sander (M) och Kerstin Engle (S) i Utrikesutskottet.

Birgitta Jansson presenterade Sidas arbetsplan för hur funktionsnedsättning ska bli del av allt utvecklingsarbete och hur funktionsnedsättning ska förvandlas till en MR-fråga. Hon sa bland annat att det behövs mer kunskap på Sida om människor med funktionsnedsättning och hur

diskrimineringen mot denna grupp ser ut. Hon framhöll också de delar i planen som pekar på att det behövs mer pengar till insatser för människor med funktionsnedsättning och en ökad dialog med Utrikesdepartementet och med andra länders myndigheter.

Från politiskt håll var man överens om att även de folkvalda behöver mer kunskap om handikappfrågor generellt och om funktionsnedsättning i utvecklingssamarbetet i synnerhet. På en fråga från publiken om Shias möjligheter, som en liten med unik biståndsorganisation, att kunna fortsätta sitt arbete trots ökade krav från politiskt håll och från Sida, svarade både Socialdemokraterna och Moderaterna att Shia är en organisation som behövs.

Dialog med beslutsfattare

Shia hade under året återkommande dialog med samtliga riksdagspartier i Utrikesutskottet, förutom med Sverigedemokraterna. Att Shia inte sökte kontakt med Sverigedemokraterna beror på att deras ideologi inte är förenlig med Shias värdegrund. Däremot etablerade Shia även kontakt med sex svenska representanter i Europaparlamentet.

Shia deltog också i remissförfarandet av Sveriges första rapport till övervakningskommissionen i Genève om Sveriges implementering av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

På Roland Håkanssons blogg kunde man följa biståndsdebatten med Shia-glasögonen på.

Nätverk där Shia ingår

Shia ingår i ett flertal nätverk. IDDC (International Disability and Development Consortium) är ett globalt konsortium som består av 23 frivilligorganisationer som arbetar med internationellt utvecklingssamarbete och funktionsnedsättning i mer än 100 länder. Under 2010 satt Shia i IDDC:s styrelse och var aktiva i flera av IDDC:s arbetsgrupper, bland annat i arbetsgruppen för organisationsutveckling, konflikt och katastrof och ett särskilt EU-projekt.

Shia samarbetade också med SADPD, Secretariat of the African Decade of Persons with Disabilities och inledde under 2010 ett samarbete med AU:s avdelning för säkerhet och fred med mål att ta fram material och utbilda personal i frågor kopplade till funktionsnedsättning.

Exempel på andra samarbetspartners under 2010 är Handicap International, FN:s Särskilde rapportör i handikappfrågor Shuaib Chalklen, FN-förbundet och Unicef.

Internationella handikappdagen den 3 december

Under hösten offentliggjordes nya avstämningsrapporter för FN:s millenniemål som ska vara uppfyllda 2015. På vissa områden presenterades en positiv utveckling, men tyvärr saknades perspektivet kring människor med funktionsnedsättning.

Den 3:e december kunde man därför på debattsidorna i flera av landets länsstidningar läsa Shias debattartikel om att 90 procent av barn med funktionsnedsättning inte går i skolan.

”Rätten till utbildning är grundläggande för en människas fortsatta möjligheter att få arbete och att kunna försörja sig. Enligt millenniemålen ska alla barn få gå i skola 2015. De allmänna prognoserna ser förhållandevis goda ut, men enligt UNESCO:s statistik saknar fortfarande över 90 procent av barn med funktionsnedsättning möjligheten att gå i skola. Det beror bland annat på att skolorna inte är tillgängliga”

Det skrev Roland Håkansson, Shias ordförande och riktade krav till utrikesminister Carl Bidt (M) och

Jan Eliasson, FN:s millenniemålsambassadör.

Förutom att artikeln publicerades i länsstidningarna Nya Wermlands Tidning, Sundsvalls Tidning, Länsstidningen Södertälje, Gevle Dagblad, Östersunds Posten och Östgöta Correspondenten så publicerades den också bland annat i Svensk Handikapptidskrifts tidning och på Bistandsdebatten.se.

Exempel på andra artiklar som publicerats under året är ”Dags att sätta fokus på de allra fattigaste”. Den publicerades den 6 juli i Norran och den 1 augusti i Eskilstuna-Kuriren. På Shias webbplats går det också att läsa öppna brev som Shia skrivit till Sida och Utrikesdepartementet.

Bistånd på lika villkor

På internationella handikappdagen arrangerade vi även seminariet ”Bistånd på lika villkor”. Medverkade gjorde Roland Håkansson och Ann Jönsson från Shia, Christine Lundberg, programansvarig på Sida, Veronique Lönnerblad, generalsekreterare på Unicef och Kjell Larsson, senior advisor på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. I publiken återfanns representanter från Sidas andra ramorganisationer, andra organisationer engagerade i internationellt utvecklingssamarbete, beslutsfattare, studenter och representanter från Shias medlemsorganisationer.

– En del tror att det blir dyrare om man inkluderar människor med funktionsnedsättning, men det är helt fel. Alla vinner på det, om man bara tänker in alla från början. Shia har de kunskaper som behövs och delar gärna med sig till andra biståndsorganisationer, sa Shias ordförande Roland Håkansson.

Christine Lundberg från Sida berättade att Sida bland annat har bidragit till att funktionshinder och funktionsnedsättning numera nämns i landstrate-

gierna för tolv länder. Man har ordnat utbildningar om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning från sammanlagt sextio länder. Sida har också beslutat att ge ekonomiskt stöd till FN:s särskilde rapportör i handikappfrågor, Shuaib Chaklen (en ansökan som rapportören 2010 skrev i samverkan med Shia).

På Unicef vill man göra mer än man gjort hittills, berättade Veronique Lönnerblad.

– Det är inte lätt att vara på flykt om man till exempel inte kan gå. Barn med funktionsnedsättning riskerar mer än andra barn att bli övergivna och utsatta för övergrepp. Unicefs riktlinjer synliggör barn med funktionsnedsättning, men i framtiden kommer vi att arbeta mer med detta, sa hon.

Så gick insamlingen

Samarbetet med Frösunda LSS AB löpte på under hela året. Nya kontakter togs med Radiohjälpens kampanj Världens Barn och PostkodLotteriet. Vi kunde också konstatera att medlemsorganisationernas acceptans för insamling ökade. Tyvärr lyckades vi inte fullt ut uppnå målet om långsiktigt samarbete med minst tre sponsorer.

Shias mål 2010

Minskad ekonomisk sårbarhet

- Shia samarbetar med medlemsorganisationer och andra relevanta aktörer för att samla in pengar
- Det finns stöd för alternativ finansiering i samliga medlems organisationer
- Shia har ett långsiktigt samarbete med minst tre sponsorer
- Shia har etablerat minst ett nytt insamlingsinitiativ
- Shia har i samarbete med andra aktörer lämnat in en fullständig EU-ansökan
- Shia är en kostnadseffektiv organisation

Samarbetet med Frösunda

Frösunda LSS AB och företags medarbetare skänker bidrag till Shia månadsvis. Hälften av pengarna avsätts i en fond ur vilken medlemsorganisationerna kommer att kunna ansöka om stöd till sin egeninsats för projekt i Sri Lanka. Den andra hälften går till en fond i Sri Lanka som riktar sig till människor med funktionsnedsättning.

Som tack för Frösundas stöd har vi regelbundet rapporterat hur pengarna använts och för att ytterligare öka intresset för samarbetet har vi också medverkat och informerat vid olika evenemang som Frösunda arrangerat.

Insamlingen Världens Barn

Under 2010 deltog Shia för första gången i den riksomfattande insamlingen Världens Barn. Insamlingen är en av Radiohjälpens kampanjer vars mål är att stärka barns och ungdomars rättigheter, där stora delar av

Sveriges föreningsliv deltar. I dialogen med Världens Barn fick vi ett försiktigt positivt utlåtande om att längre fram kunna bli en av de organisationer som arrangerar insamlingen och som därmed mottar en fast procent av de insamlade medlen.

Under 2010 låg fokus på att så många av Shias medlemsorganisationer som möjligt skulle medverka i de lokala insamlingskampanjerna. Ett tydligt engagemang och medverkan i aktiviteter på lokalnivå är en grundförutsättning för att i framtiden få delta som arrangör.

PostkodLotteriet

Shia hade under året även regelbunden kontakt med PostkodLotteriet och i september lämnade vi in en ansökan om att bli förmånstagare. Som förmånstagare skulle Shia ha möjlighet att årligen motta 50 procent av fjolårets insamlade medel. Beslut om vår ansökan kommer vi att få i september 2011.

Almedalen

Under politikerveckan i Almedalsveckan delade vi ut inbetalningskort och uppmanade besökare att ge en gåva via sms.

Ökad acceptans

Frågan om insamling har lyfts i en rad olika sammanhang då Shia haft möte med medlemsorganisationerna. Utifrån de diskussioner som varit kan vi konstatera att acceptansen för insamling ökar mer och mer.

En större insamlingskampanj var planerad att genomföras under hösten 2010, men med anledning av omorganisationen lades den på is. Det skrevs aldrig heller någon EU-ansökan tillsammans med andra aktörer.

Större del av budgeten ska skickas till samlingsorganisationerna

Sida har under året kritiserat Shia för att ha stora brister när det gäller kostnadseffektiviteten och för att för stor andel av pengarna stannar hos Shias kansli och medlemsorganisationerna i Sverige samt hos landkontoren i programländerna. Med anledning av detta inledde Shia 2010 stora satsningar för att minska kostnaderna i Sverige. Som exempel kan nämnas omorganisationen som innebär färre tjänster på Shias kansli i Stockholm och en rad andra åtgärder som reglerar resor och Sverigekostnader för Shias tjänstemän och medlemsorganisationernas projektaktiva. Målet är att mer pengar ska transfereras till våra samlingsorganisationer.

Poppade popcorn för framtiden

Den 10 oktober 2010, som enligt horoskopet var en gynnsam dag att starta något nytt, drog den 24 åriga Sasike Madusanke igång sin nya popkornmaskin, med hjälp av sin far, A. N. Rohan. Förhoppningen är att verksamheten ska växa och skapa både ekonomisk och social trygghet för Sasike.

Mr Rohan är tuc tuc förare, han äger en egen liten trehjulig tvåtaktare, som är det vanligaste fordonet i Colombo och fungerar både som taxi och för varutransporter. Inkomsten är låg, men han får in tillräckligt för att försörja familjen; den svårt reumatiska frun och sonen Sasike, som är enda barnet.

Mr Rohan och hans fru är stolta människor och vill inte ha medömkan och välgörenhet. De vill kunna göra rätt för sig, men vill också trygga den framtid deras son kommer att ha utan sina föräldrars stöd.

Förutom en lätt intellektuell funktionsnedsättning har sonen också av diabetes och medicinen är dyr och osubventionerad i Sri Lanka. De tycker att sonen ska ha tillgång till sina rättigheter i samhället på samma villkor som alla andra, inte för att han har föräldrar som kämpar för honom.

Affärsidén är enkel: jobba ihop kapital för att köpa ytterligare två eller tre popkornmaskiner. Börja som återförsäljare med att sälja packade popkornpåsar till kiosker och småaffärer. Snacks-marknaden i Colombo är stor, många får vänta länge på bussar och i bilköer. Idag importeras majskorn ganska dyrt från Pakistan, men i framtiden tänker sig Mr Rohan att importera direkt och billigare från Indien. Han tänker också anställa några av de andra barnen till föräldrar i föreningen så att de, med lätt översyn av Sasikes mamma, kan ta hand om poppannet och packandet.

På längre sikt kanske de sätter upp en egen kiosk, kanske nära det stora och viktiga hinduiska templet som ligger nära familjens hus, så att vinsten kan bli bättre. Mr Rohan förstår att det kommer att ta år att bygga upp det lilla popkornimperium han drömmer om och han gör sig inga illusioner om att det kommer att vara enkelt, men han har en genomtänkt och rimlig plan för hur det ska gå till.

För att säkra sonens framtid tänker föräldrarna bidra med vinsten från sin rörelse till ett gruppboende inom ramen för sin organisation. På så sätt känner de sig trygga i att de pengar de lämnar efter sig inte försvinnas utan kommer Sasike tillgodo på hans ålders höst.

Frösunda Small Grants Fund

Genom samarbetet mellan Frösunda LSS AB och Shia erbjuds människor med funktionsnedsättning ett startbidrag för att kunna komma igång med en verksamhet som ska leda till en egen inkomst. Sasikes pappa är medlem i Special Child Education Development Centre som är en organisation för föräldrar till barn med intellektuella funktionsnedsättningar. Han hörde talas om Frösunda Small Grants Fund genom sin organisation. Det är också han som står bakom ansökan om pengar till en popkornmaskin och den första säcken torkad majs.

Under 2010 fick 30 personer bidrag ur fonden. Exempel på ansökningar som har beviljats är startbidrag till kycklinguppfödning, tillverkning av rökelse, tillverkning av dörmattor och att starta upp en egen verksamhet som sömmerska, cykelreparatör och fruktförsäljare.

Shias mål 2010

- Shias ramanslag för perioden 2011-2013 ska minst motsvara samma procentuella andel av det totala anslaget som under innevarande ramperiod
- Shias kansli ska besitta den kompetens som krävs för att möjliggöra kvalitetssäkring i alla delar av kansliets ansvarsområden
- Det gemensamma lärandet bidrar till ökad kvalitets och konkreta resultat i verksamheten

Shias ramansökan beviljades inte i sin helhet

I Sidas bedömning av Shias ramansökan framkom en hel del saker som Sida ser som brister i Shias system. (Se sid 5.) Shias ramansökan var på tre år men med hänvisning till påtalade brister beviljades Shia enbart ett anslag för 2011 och 2012. Därmed kan målet om att Shias ramanslag för perioden skulle uppgå till samma procentuella andel som tidigare inte anses vara uppfyllt.

Ökad kompetens och lärande

Shia har gått mot att bli en lärande organisation, där erfarenheter tagits tillvara och följts upp av såväl Shias kansli och styrelse som medlemsorganisationerna. I höstens omorganisation utarbetades också nya uppdragsbeskrivningar som tydliggjort rollfördelningen mellan Shias olika aktörer.

Under 2010 har Shias internkommunikation förbättrats genom ett mer strategiskt arbete med bland annat nyhetsbrev. Dock kvarstår en del arbete för att utveckla kommunikationen inom hela tjänstemannaorganisationen.

I anslutning till den slutrapport 2007-2009 som Shia lämnade till Sida i maj 2010 arrangerades ett par olika tillfällen då lärdomar från den gångna perioden diskuterades med medlemsorganisationer och inom kansliet. Det har inneburit att viktiga lärdomar tagits tillvara och spridits hos medarbetare, styrelse och medlemsorganisationer.

Under året har Shia även kontinuerligt följt upp årscykeln, vilket lett till en större medvetenhet och samsyn inom kansliet gällande verksamheten i fält.

Tydliga uppdragsbeskrivningar

Som ett led i den omorganisation som genomförts under hösten 2010 togs tydliga uppdragsbeskrivningar fram för samtliga åtta tjänster i den nya organisationen. Tjänsterna tillsattes därefter utifrån definierade kravprofiler, vilket har inneburit att Shia idag har ”rätt person på rätt plats” och att anställda bedöms ha rätt kompetens för sitt uppdrag.

Nyrekrytering

I anslutning till omorganisationen inleddes även nyrekrytering på två tjänster under 2010. I rekryteringsprocesserna har vikten av kompetens inom området kvalitetssäkring understrukits, vilket kommer att leda till en förstärkning av den typen av kompetens på Shias kansli.

Tydligare rollfördelning

I anslutning till omorganisationen togs även nya uppdragsbeskrivningar fram för Shias landsamordnare. Det har lett till en tydligare rollfördelning landsamordnarna emellan och att behov av kompetensutveckling lättare kan ringas in. Löpande kontakter och stöd till landsamordnarna från Shias kansli och vice versa har även bidragit till att utveckla kompetensen på båda sidor.

Avvikelse

Då hela 2010 i stor utsträckning kom att präglas av många tunga processer såsom slutrapportering 2007-2009 och ramansökan till Sida, systemrevision samt omorganisation så kunde ingen landsamordnarkonferens hållas. Ytterligare en avvikelse är att ingen teambuilding för kansliet genomfördes. Av naturliga skäl har inte heller den utvärdering av omorganisationen 2008 som planerades genomförts.

Shias medlemsorganisationer 2010

- * Astma- och Allergiförbundet
- * Autism och aspergerförbundet
- * DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
- * FBiS – Förbundet Blödarsjuka i Sverige
- * FfdN – Föreningen för de Neurosedynskadade
- * FSDB – Förbundet Sveriges Dövblinda
- * FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning
- * Hiv-Sverige – Riksförbundet för hiv-positiva
- * Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund
- * HRF – Hörselskadades Riksförbund
- * NHR – Neurologiskt Handikappades Riksförbund
- * Njurförbundet
- * Personskadeförbundet RTP
- * Psoriasisförbundet
- * Riksförbundet Attention
- * RBU – Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- * Reumatikerförbundet
- * RSMH – Riksförbundet för Social och Mental Hälsa
- * Riksföreningen Grunden Sverige
- * Schizofreniförbundet
- * SDI – Svenska Dövidrottsförbundet
- * SDR – Sveriges Dövas Riksförbund
- * SDU – Sveriges Dövas Ungdom
- * Svenska Diabetesförbundet
- * SEF – Svenska Epilepsiförbundet
- * SHIF – Svenska Handikappidrottsförbundet
- * SRF – Synskadades Riksförbund
- * UH – Riksorganisationen Unga Hörselskadade
- * US – Riksorganisationen Unga Synskadade
- * Förbundet Unga Rörelsehindrade

**Svenska handikapporganisationers
internationella utvecklingsamarbete**

Liljeholms torg 7A, 6 tr. • 117 63 Stockholm
tel: 08 - 462 33 60 • fax: 08-714 59 22
webb: www.shia.se • pg 90 01 10 - 8 • shia@shia.se